

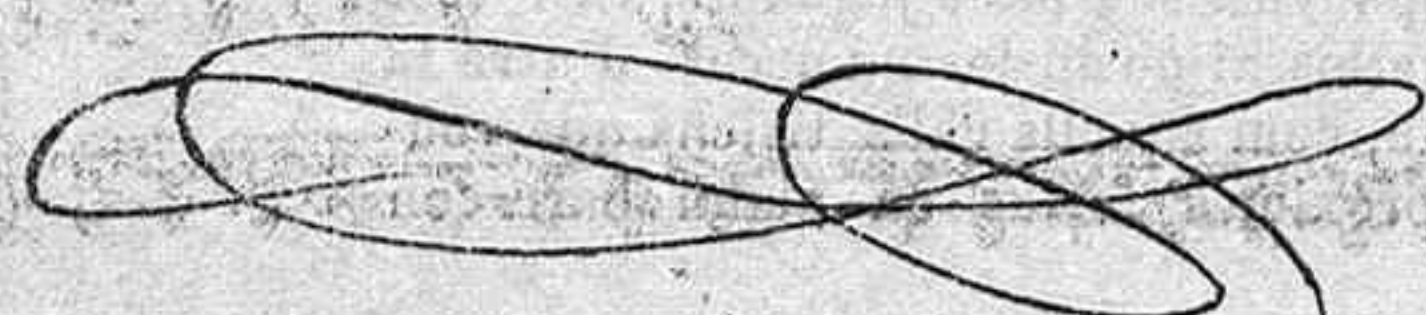
ANY IV

NÚM. 174

BARCELONA 18 DECEMBRE 1891



Dolores Mata



Copia fot. de M. Matorrodona.

CRÓNICA



No es cert que quan llegeixen notícies de la célebre banca de Mónaco, hont s' hi jugan fortunes fabulosas (y de passo hont los caballers d' indústria hi fan las sévas trampas) senten algo de repulsió, al considerar la *sans façon* ab que s' ho mira 'l govern de aquella terra?

¿No es vritat que mes de quatre vegadas deuen haberse dit: —Perqué no 's prohibeix aquest

joch tan escandalós?—

Quan se sab que en algun café ó cassino s' estira l' orella á n' en Jordi, com se diu vulgarment, desseguida, la premsa tota, y ab ella la gent séria y enemiga d' aquest etzar que pot fer vendre la camisa al home mes rich, ne protesta y acusa de falta de energia á qui s' ha de cuydar de la prohibició.

Hasta 'ls municipals empaytan á cops de sabre als xicots que atrapan jugant algun céntim á las xapas.

Y pobre de aquell que al mitj de la Rambla jugués ni un sol *gós petit* á la espasa y trenta hú. Incontinent li farían disoldre la banca y ab ella cap á Sant Gayetano.

Trovo que tot aixó está molt bé, perque lo joch es un vici lleig; opino que aquell gran hotel de Mónaco tindria de desapareixer... però m' acut una idea. ¿No es joch d' etzar també la Lotería Nacional? ¿No ha ocasionat disgustos semblants als que sent un jugador inexpert quan veu desapareixer sas monedas á la butxaca del vehí?

Si senyors; hi ha gent que posa á la rifa ab la seguritat de treurer... y efectivament ja *treu* desde 'l moment que compra 'l bitllet; *treu* l' import. Però si 'l seu número no surt á la llista oficial, si veu que no li toca rés, vaya, que per mes que diga, lo seu cor sent algo de malestar: resultant que moralment un vá consumintse.

Molts son los que veuen ben clar que aquestas rifotas son tan perjudicials com tota classe de joch, y no obstant ¿qui no compra algun bitllet? ¿Qui no 's juga uns quants duros en probar fortuna? ¿Qui no sent afany per ser rich? La proba mes patentada are mateix la veyém; de segur que en cap administració trovarán décims de Nadal. Y qui no té un décim, ne te part. De modo que en algun enter potser hi jugan mes de quatrecentas personas.... Qui mes qui menos té fatlera per ferse 'l gall de la rifa, comprarne 'ls turróns y donar l' anguila als *artistas* que presentan la décima, pero son pochos los agraciats ab la xaripa y abundan los que quedan ab un pám de nás, renegant de la malehida Lotería y.... y esperantne un' altra.

Lo qu' es los espanyols son molt jugadors; casí tots tenén ganas de que los hi posin los números dintre la pollera y se 'ls riñn, com aquells galls tisichs que veurém rifar per las próximas festas en algun barracon

entre 'l burgit de las monedas y 'ls típichs crits de— ¡Bola vál, ¡Bola vál! Per cinch céntims una ampolla, per deu un pollastre!

Nada, nada; en Espanya no tindriam de trovar estrany lo joch á la descarada dels cafetins, ni la ruleta de Mónaco, ni las xapas del noys, ni 'l burro dels casinos, perqué tot aixó resulta mes petit encare que l' albur etern de las rifas, quals primas á la nostra salut, al Govern li venen de perilla.

Ja veurán are com després de Nadal s' agotan los bitllets de cap d' any.

**

En Cánovas de tant en quant se recorda de que es poeta, y parla per boca... de Apol, dihent unas cosas mes bonicas qu' ell (físicament parlant) y concebint figuras molt hermosas.

¿Que 'n duptan? Donchs allá va lo que l' altre día digué en la conferéncia que celebrá ab una Comissió de banquers.

—Senyors, exclamá don Antón, posantse los lentes ab aquella gracia andalussa, de avuy endevant jo prénch lo *rém* de la *barca de la Hicenda* per veurer si logro durla á port.

¿Eh, que 'ls sembla aixó? ¿Oy qu' es poétich?

Ja 'm veig al simpátich *cantor* á dintre una barca aliá en lo *mar* Manzanares, fent esforços per poder navegar ab un sol *rém*.

Si havés dit los réms, potsé hauría pogut fer lo viatge ab més rapidés, perqué ab un sol, lo que 'm sembla que farà es donar voltas.

Com se coneix que no ha après gayre de fer lo marino ab lo curt temps que vá desempenyar lo Ministeri d' en Beranger.

Perqué en cas contrari hauría vist dugas cosas: primera, que ab un sol *rém* no 's pot navegar y segona que en lo seu mapa no existeix lo port de l' Hicenda.

De manera que no hi podrá trovar, encare que la brújula se li bellugui bé.

¡Lo port de l' Hicenda!... no hi es pas á la península espanyola.

DOCTOR GERONI.

LA MÉS PESADA

Quan jugava á fè 'ls soldats
pel carrer ab la canalla
jó, tot fent de general
una creu al pit portava.

Quan era mes grandassot,
jó sempre creus demanava
unas creus fetas de sucre
que venian prop de casa.

La meva afició á las creus
era cosa no explicada.
Fins al colmo va arribar
de volguerlas fer de llauna.

¡Si portant jó tantas creus
era 'l rey de la canalla...!
Avuy duch del matrimoni
la creu del mon mes pesada.

M. SOLÁ.

SENTIMENT

A la simpàtica senyoreta D.^a CONSUELO MOJADOS Y ORAMAS, primer premi de piano del Conservatori de Madrid.

¡Ay aucell, ja la Natura
va cubrintse de tristura
y s' allunyan cants y amor;
quan los arbres pelats restan
sas branquetes ja no 't prestan
un sol brot de sa verdor.

Fins la nina está plorosa
macilenta y cavilosa;
sobretot de bon matí
per entre la boyra humida
veu la planta ja marcida.....
¡tristament mira 'l jardí!

Sas galtonas gemadetas
que avans eran vermellitas
avuy se han descolorit,
las floretas que cuydava
joyosa las ostentava
dessobre de son gay pit.

Quan lo Maig fent sa florida
te brindava goig y vida

tú sentías plaher tal
que al venir la matinada
l' ombreix de la fondalada
n' era ta casa payral.

Aprop gruny ja la tempesta
que ab feréstega requesta
vol arrepassar ton niu,
pren tos fill y ta companya,
vola aucella á terra estranya
ahont floreixi 'l bell estíu.

Un dogal macís de ferro
tú 'm dirás qu' es lo desterro
quan se sent l' anyorament,
més..... vedada tens la vida.....
corra aucell, fuig desseguida
busca dols aculliment.

Vé l' hivern, y ab sa feresa
fá sentir la gran tristesa;
sembra arreu lo desconhort,
bé prou veig jó sa vinguda

^ab la fulla ja cayguda
el vent fret de la tardor.

Mes quan torni Primavera
somrisenta y joganera
y després l' hermós estíu,
llavors vina altra vegada
aucelleta enamorada
que en ma casa hi tens lo niu.

Jó, regant las verdas plantas
sentiré ab plaher com cantas
y 'm farás embadalir;
al revéuret carinyosa
ma esperansa venturosa
en lo mon veuré florir.

Ta preséncia benehida
me fará plascent la vida,
puig tu atraus mon pensament,
¡vinal, no estiguis llunyana
que en la terra catalana
es mes bell lo firmament.

FRANCISCA RABELL DE AYNÉ.

ESCOLTA



No ho digas pas á ningú
lo que 't diré á cáu d' orella;
y es, que quan al ball vens tú,
nineta bella,
de tos ulls, tant se 'n recelan,
que perden, pobrets, lo tino
y de avergonyits s' entelan
tots los miralls del Cassino.

FRANCESCH MARULL.

EPITAFI

En eix lloch descansa en Blay...
—¡Mentres que descansi ray!...

PEP DE LA BROMA.

EPIGRAMA

—Tenim setanta anys, Magí,
y aixó ja es un xiquet fort.
—Si no 'm tens rés mes que dí.,.
—Es que á mí 'm fa por la mort.
—A mí no; me 'n fá 'l morí.

ROCH RICH.

¡MISSA MORTAL! (1)

Mariona se 'n vá á missa,
se 'n vá á missa matinal;
Mariona n' es la nina,
la mes bella, angelical.

Las faldillas de glacé,
lo seu cos d' estám y fi,
bonas joyas per las festas,
mantellina de satí.

De son cap guirnardas cauhen
com cascadas de fils d' or,
que n' es ròssa y es molt bella
y es xamosa y té bon cor.

Un heréu ja la volteja,
declarantshi de debó;
un heréu diu que l' estima
y qu' es certa sa passió.

Mariona, no l' escolta,
ni se 'l mira somrient,
que l' amor que 'n son cor n'ia

per un altre diu que 'l sent.

Já l' heréu d' ella 's aparta
y la mira fret y roig,
já l' heréu no pot caïmarse,
que per ella n' está boig.

Altre heréu li vá 'l darrera
y li diu que es son amor,
altre heréu té per resposta,
'la contesta del dolor.

Mariona no se 'ls mira
y á l' esglesia arriba já,
óu la missa tota entera
y pel nuvi vá á resá.

Resa, resa, s' encomana
y s' aixeca já á la fi,
y ab los ulls prenyats de llágrimas
torna já á agafá el camí.

Plora á doll y vá soleta
y suspira y sent dolor,

está trista y desfallida,
y se sent esgruná el cor.

Mariona arriba á casa,
la que dú 'l cos d' estám sí:
Mariona torna á casa
y la pobre 's sent morí.

Ja son nuvi l' ha deixada:
já son nuvi l' ha deixat,
qu' á la esglesia n' ha vist ella
qu' ab un' altra s' ha casat...

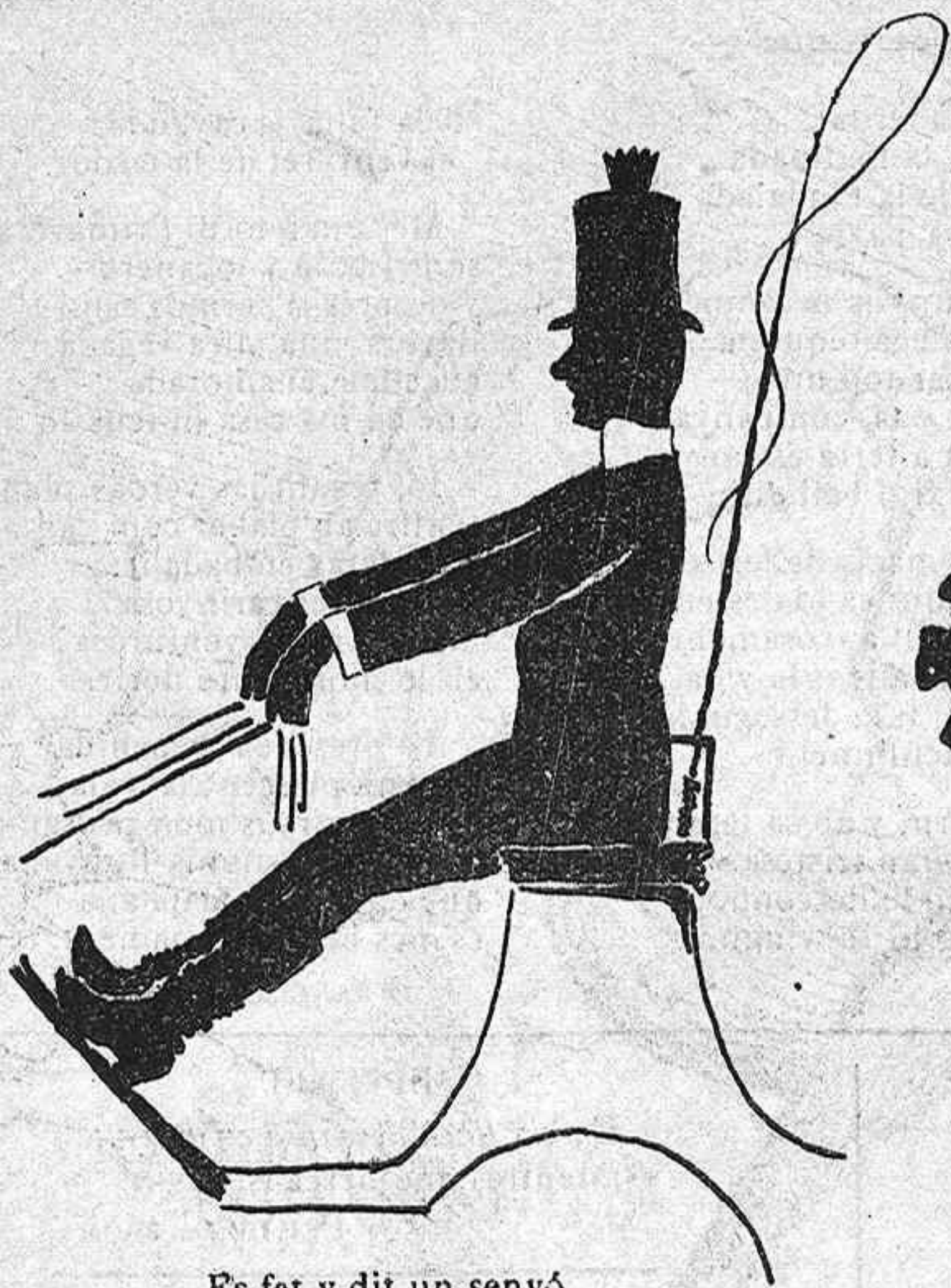
Mariona no suspira,
ni ne llensa á doll lo plor,
que estirada dins sa cambra
sols ne pensa en son amor.

Mariona já al cel mira
y un xislet ne llensa já;
Mariona que estimava
se 'n acaba de fná.

ENRICH MOLINA.

1. Excedent del ALMANACH.

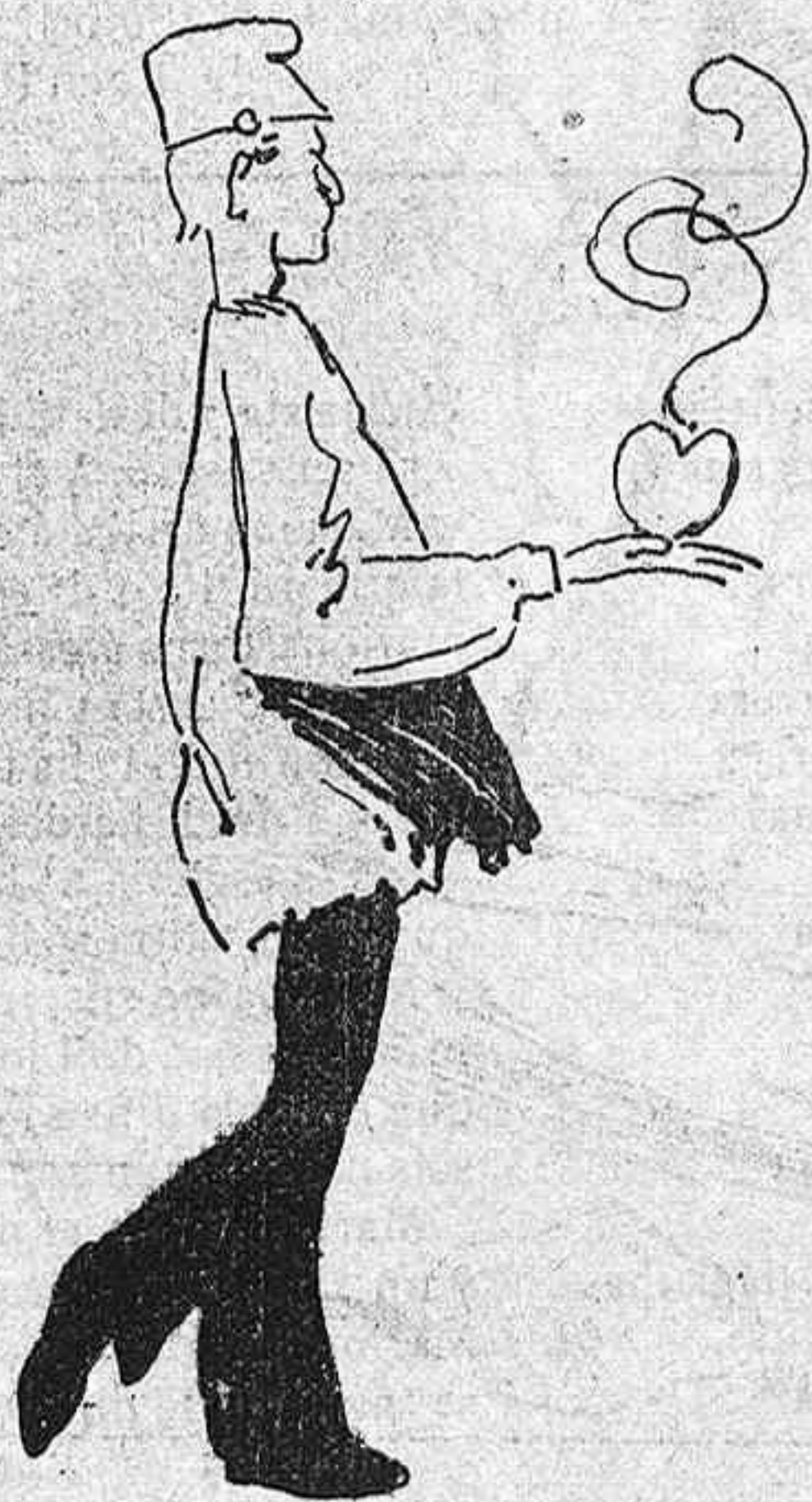
TIPOS



Es fet y dit un senyó,
perqué es d'alta posició.



Encar que sigui xiulat
es un tenor afamat.



D' aquest ningú pot negá
que va ab lo cor á la mà.



—No tingueu por de sas manyas
que no es mes que un pela canyas.

P

LA QUESTIÓ DEL MAM



La qüestió del vi és senzilla
y 's troba la solució
sols rebaixant las murallas
de totas las poblacions.

L' ULTIM RECURS



La feya molt temps que l' pobre Tomaset no gastava salut poca ni gayre: non gastava perquè non tenia; y la séva dona lo mirava com home al aygua, puig non podia tréuren rés, sino reganys y gemèchs. Cada volta que la quitxalla armava terratremol, lo pobre malalt treya fóch pels caixals y la seva muller suhava de angúnia. Lo metje trontollava l' cap com aquells ninots del coll prim que n' hi han en las confiterías, demostrant ab eloqüenta mímica que aquell pobre pacient s' enanava per la posta sense necessitat de passaport visat per l' apotecari.

—¿Sab que haurian de fer?—vá dirlos un día, tal volta per traurers de demunt una responsabilitat amensadora:—probin de anar ab ell á fóra: los ayres purs de la montanya fan miracles: á mi mateix m' han probat sempre molt bé: ¡qui sab! pot ser á ell lo resucitarán... dich mal, pot ser l' hi curin la malaltia millor que los específichs y 'ls banys.

La pobra muller, ja en lo estat desesperat de qui pera no ofegarse s' agafa fins á la qua d' un tiburón, cregué que debía tentar un postrer esforç pera allunyar sisquera uns quans anys més l' inevitable viudesa que la amenassava, y després de informarse molt y de pèndrer no pocas precaucions, decidí anar á passar una temporadeta ab tota la familia, en la casa de un parent, situada en un pintoresch poblet de Catalunya.

Arribaren allí tots cansats del camí y lo pobre malalt mes malalt encare: mes la esperansa es sempre tan viva, que tots donavan per ben empleyats los fatichs, pensant ab la cura del cap de la familia.

—¡Quina pudor!, exclamava l' pobre Tomaset.

—Aixó no es rés; responía l' parent fent la mitxa rialla; son los garrinets que viuhèn prop de naltres y se fan sentir.

—Y no poch; afegía en Tomaset: diguéu que aquí á la part de Jarrera no s' hi pot viurer. ¡Quin fástich!

—No t' apuris Tomás, deya la muller: tot s' arreclará: los primers días de estar á fora, ja se sab; no hi há temps per porsarho tot á punt de solfa: y á més que com un hom no hi está acostumat..

—Bé n' hi ha prou de pudors á Barcelona, en nom de Deu, fá l' parent un xich amoscát: á voltas no podía passar per cérts carrers.... y aixó que allí no crian tocinos ni gallinas.

—Es vritat; contestá la muller, mes com fá temps que en Tomaset no sortía de casa, no s' en recorda: aquí al menos son pudors mes saludables: mira, posarém lo llit en la part de devant y aixis....

—Oh, es que á l' era hi han las gallinas y 'ls conills: bé, vaja no hi ha més que posarho tot á las córts de derrera y aixis content tothom.

—¡Ah! exclamava en Tomás; á devant he vist que hi baten las monjetas y la polsina que aixecan me fá tossir.

—¡Macatxol ¿donchs com ho arreglarém aixó?

—Jó pensava, diu la muller, que si aquí no podém

estarnoshi, aniriam á la rectoría, perquè Mossen Pau me vá oferir un quarto gran y una arcoba, ¡com som mitx parents de part de mare!

—¿A la rectoría? ¡may!, exclama l' pobre malalt alarmat; desde las finestras veuría l' cementiri.

—Donchs, noy, no sé, la vritat com comprendreu, á gust de tothom: y á la quitxalleta tant que 'ls hi agrada estar aquí pot ser t' hi acostumarás, Tomaset: quan estiguis millor no t' en adonarás tant: aixó no mès sol succehir en los primers días: després surtirem á fer passejets tot planejant y veurás com menjás més y t' reforsas: ningú ho desitja tant com jó! ¿que no ho farías tú per mi, Tomaset...? ¡bó! ¿ja hi torném? no ploris, home, que no ho dich pas pera donarte pena sinó per animarte: mira: t' he fet un *gaspaxo* que 'ls àngels hi cantan: no hi he posat gayre oli perquè no tussis: y després, una pometa camosa que no t' fará cap mal, y un ditet d' aquell ví tan revell que té 'l cosí allí dintre de tot, en lo cau de las trenyinas...! ¿que t' en sembla?

—Si; si: ja se que tú tot ho fás pèl meu bé y perquè jo torni á estar com avans; mes no sé, aquí esperava uns ayres purs y 'm trovo respirant la bravada dels tossinos, matxos, góssos, gallinas y conills: á mes d' aixó polsina, soroll, vent fort, un sol que crema, gent que crida, gossos que lladran y porchs que 'm serran lo cervell!

—No t' amohinis home: ja t' hi acostumarás y després m' en donarás las gracias.

Y la pobre muller s' en vá á baix; mentres devalla la escala fósca y sense barana, s' aixuga 'ls ulls ab lo mocador

II

—Vaja, Tófol, que aixó já passa de la ratlla; digas lo que vulgas.

—Calla, dona: que tot se fá per l' amor de Deu: es un parent.... y á més ho paga y no hi ha rés que dir.

—Donchs jo 'ls posava al carrer desseguida perquè que vajin á manar á casa séva: ¿ahont s' es vist aixó? un no es duenyó de moure un peu; ¡si cantan—*que callin*—si rihuen, *quina poca solta*—si deixan sortir la virám—*treyèu aquestas gallinas d' aquí*—fins tenen que dir quan posém la mercadería á las cols! *no obriu las portas, camineu mes poch á poch*,—en si vaja que un á casa séva ha de estar privat de tot y anar de puntetas y callar com si estés á missa; aixó no pot durar; que s' en vajin en nom de Deu á casa l' senyor Rector: tan mateix encare 'ls hi farém favor: aixis tindrà l' cementeri més á la vora.

—Calla dóna, calla, llengua de serp: d' aquí poch días estaré bó ó se haurá empitjorát y en tot cás se 'l endurán: preném paciència que ja sabs que no son tacanyos: bé t' agrada rebre regalos.

—¡Oy; sil quins regalos: faldillas per aquí, faldillas per allá y un anellet més prim que una cama d' aranya.

—Després ja t' anirá més gras; en fi, vull aguantarlos uns quants días més: aré som al ball y hem de ballar.

—¡Tan debó que puguessim ballar!

III

Lo Tomaset, ¡quí ho diría!, s' ha millorát molt: fins á la séva muller l' hi ha vingút de nóu, tan poch s' ho esperava.

Sembla que las pudors y la polsina deuen ser més higiénichs á fora que á la ciutat quan no han sigut obstacle á la millora del malalt.

Diumenje ja vá anar á missa, de brasset ab la séva muller y escoltat per la séva quitxalla y los bordegasos del parent, pagats per lo agrehit Tomaset.

Després de la missa varen aplegarse ab los séus hostes y la brivalla, prop d' una font que té l' aygua gelada en tot temps; la muller d' en Tomás lo vá posar de manera que l' hi dongués un xich de sol sense que pogués molestarlo; l' hi arreclá l' tapabocas, tallá unas amplas rodanxas de botifarra, unas llesquetas de pá blanch, y l' Tomás vá esmorsar com un home, mentres contemplava ab goig los jochs bulliciosos de la quitxalleta quals xisclets ja no l' amohinavan gens ni mica.

—La vritat; deya 'n Tomaset mentres mossegava la

botifarra: se pot perdonar als porchs la pudor que fán, per las botifarras que deixan fér.

—¿Ho veus-home? deya la muller tota joyosa: lo doctor Miracle viu á fora: ab temps y palla s' madura tot.

—Gracias á Deu sigan dadas: digué l' cosí.

—Y á vosaltres també, per la paciència que habéu tingut: mira, are vé l' senyor Rector: éll sí que ha perdut un bon enterrol

—¡Calla Tomaset! ¡quinas bromas de férl deixemlhi lloch y 'l convidarém.

—¿A béurer aygua freda?

—No, home, que ja porto l' ampolla; ¡no faltava més! habém d' iudemnisarlo, com dius tú.

—Si: dónali un bon tall, pobre home, que jó créch que fins l' habém estafat.

JULIÁN BASTINOS.



G E L O S Í A



Jó sento una gelosía
Que fa engrunas lo meu cor;
Y en cambi, ningú ho diría,
Puig una falsa alegría,
Encobreix lo meu dolor.

Si voleu sabé l' història
De mon cor, escolteu bé,
Que sento ditxa ilusória
Sempre que puch fer memòria
De lo que are us contaré.

Vaig coneixe una donzella
Róssa com blat al segar;
Tan bonicoya y tan bella,
Que semblava una poncella,
Trencada del roserár.

Sos ulls, com la mar salada
Eran blaus, plens de tresórs,

Y semblava ma estimada
Una fresca matinada
Plena de ditxa y amors.

Vareig dirli que l' aymava;
Igual ella 'm digué á mí;
Mes l' ingrata m' enganyava
Y á un altre, son cor donava,
Sens pensar en mon sofrí.

Des llavors passo la vida
Ab cruel desesperació,
Quan veig ab dolor sens mida
Que per mí ja está finida,
L' esperança y l' ilusió.

Prou voldria jo olvidarla
A la qu' aixis m' ha enganyat;
Mes quan no vull recordarla,
Febrosench, sento sa parla

Y torno á quedá encisat.

Y al contemplar de l' ingrata
L' hermosura escultural;
Mon cor de dolor esclata
Y la gelosía 'm mata,
Al mirar á mon rival.

Y al veure qu' aquella nina;
Se 'l contempla ab dols afany,
Ab son mirar que fascina,
Sento que á mon cor domina
Un fer malestar estrany.

Y 'm mata la gelosía,
Y 's fá engrunas lo meu cor;
Y en cambi, ningú ho diría,
Puig una falsa alegría
Encobreix lo meu dolor.

JULIA ESTRADA DE SOLER

LO TRIOMF DE LA MENTIDA (1)

Passava molts anys enera
pel meu poble un quinquillayre
portant una gran panera
que plena d' objectes era
que no valian pas gayre.

Quatre rodets, quatre betas,
de pintas una dotzena
de midas amplas y estretas,
sants, estampas, figuretas
y botóns de tota mena.

Entre tanta varietat
també venia raspalls,
y era sa especialitat
un mirall tan treballat
que era model de miralls.

Tenia una dot tan rara
que cridava l' atenció:
no se li veyá una tara
y reflectava la cara
ab tota sa perfecció.

Quan al mirall s' hi mirava
una cara molt bonica,
bonica la reflectava,
pero ¡ay! també copiava.
fidel la falta mes xica.

Las lletjas, quan s' hi miravan

al punt queya de sas mans
perque lletjas s' hi trobavan,
puig per sos ulls reparavan
los seus defectes mes grans.

Los vells, al veure en son front
de la vellesa 'ls senyals,
com si 'ls hi fès un afront
ab ràbia y odi profon
renegavan dels cristals.

Y per fi, tots al deixar
lo mirall que 'ls reflectava,
si may cap no 'n van trencar
sigué per no pregonar
la falta que 'ls disgustava.

Home de mon y experiència
á qui l' astúcia no fall,
del que veyá fen consciència
conegué l' insuficiència
del seu ben deixat mirall.

Y ja 'l mal prou ben entés
dels seus bons parroquians,
al cap de un any ó poch més
pregonava pels carrés
uns miralls molt bons, flamants.

Com s' ho arreglá no ho sé pás;
(tal cop era una ilusió)

pró aquells miralls es lo cas
que sigueren un bon llás
per pendre sa presumpció.

Y era que 'ls miralls aquells
al reflectarlos la cara,
joves feya á n' als mes vells,
y als lletjos, ab gran goig d' ells
los dava hermosura rara.

Al veure donchs tan gran joya,
homens, donas, xichs y grans
sens que quedés ni una noya
armavan allí una troya
prenétsels tots de las mans.

Y content lo quinquillayre
de un negoci tan rodó,
en sense cansars'hi gayre,
anava llensant á l' ayre
pels carrers esta cansó:

—Si del teu talent profon
lo mérit vols fer valer
entre la gent d' aquest mon,
no 'ls pintis may tal com son
sinó tal com volen ser.

JOSEPH ALADERN.

1. Excedent del ALMANACH.

Una vegada era un Rey.....

Faré una quarteta cáfrica
Per dirvos que Karravión,
Es lo rey sin ton ni son
De no sé quin poble d' Africa.

Bé: já habém posát en lo teatret lo primér putxinetli: vestit de vermell, ab un turbant de punta per lo lleig y ponxagút y més cremat....! (no l' turbant sinó l' putxinetli) més cremat qu' un cabo de gastadors quan no té res per gastar.



Lo según putxinetli es una especie de capellá blanch que s' diu Brama y devegadas també ho fá. Es embustero.... y guanya bon sou: allí á l' Africa també cobran molt los embustersos que braman.

Lo rey vell y vermell,
vol una noya blanca de cabell,
y com qu' allí no s' trova,
l' enginy de sos ministres posa á proba.

¡Au! ¡au! á buscar noyas, gandulós,
disfresseuvos de pinxos ó burots,
de dentista, torero ó bé de xueta;
lo rey vol una nena ben tendretal

Hi há dos rivals en lo Concèl de Karravión: lo ministre caygut vol fer caurer á lo ministre alsát, minyo molt simpátich, ab fey y tót.



L' altre es lo traïdor y fins vá mal girbat de fesomia: al méu noy l' hi vá fér mitxa basarda.
Tots dos surten desafiats y s' trovan.... á Madrid; ¡vés quí ho diríaj

Un mestre de estudi que té gana, fá de cessant y un torero vell fá de xulo, perquè ja ho saben, no pot haberhi

pessa nova teatral sense cessants ó xulos. Allí cantan y beuhen perquè un ex-sagristá, vá treurer la grossa, y vingan copetas! Lo ca-

feter del teatro déu pensar, aixó es ferme mal-obra; però per xó, res, la tabola contínua, y fins lo ex-picador toca la guitarra y canta, y la ex-xula defensa al ex-mestre de estudi: no fassin cas de tants ex, que la cosa no es per fástichs; fins los diré que la Morena vá bastant bé y n' hi ha qui la cambiaria per altra.



Fins aquí tot vá com ab curriolas; pero surt un capitá de barco, catalá y més farrenyo que un mosso de la esquadra; aqueix tipo acompaña al ministre simpátich y tots dos buscan noyas blancas y finas pel vellót: si jó fós del ministre ja se jó lo que faria en lloch de buscar ninas per vells: ¡-H ray! los negres ja pagan los gastos! Ab aixó hi há un coro de minyonas; es clár com se tracta de criaturas!



Ensarronan entre 'ls dós al mestre, l' atipan y li proposan emigrar ab la séva filla, pintantli avans los cabells de blanch: tot s' arregla, y aixis lo capitá de barco tindrà bona pacotilla; ¡quins modals me gasta 'l tal capitá! Prou se coneix que no era catalá l' pintor! Nos honra com hi há moni y sobre tot cuydadós del barcol ja s' coneix!



Després de haber firmat papers y d' haber comprat per lo sultán la filla del mestre, (la pintada) y la neta del picador (la albina) s' en van á casa un dels companys de Pepe el Huevero, aném á dir, y allí trompetada que te erió, y ballan lo Sabateját y fins al mestre li arrencan un faldó y la dispesera s' queda ab lo compte pendent y ell ab l' altre faldó pendent també.

Tots s' en ván cap á Ultramar.
¡Al Africa minyons!

Sembla que á tots los hagin contractat per fer d' albinos

més aixis á D. Joan l' hi vá més grás ó sinó que no diguín las marineras vermellas (de carn y ossos) que tripulan á mitxas lo seu barcol

Y quina vida més descansada la de mariner del barcol de D. Joan!



Tots arreglats, canta que canta, los lletjos y las macas; després fan venir uns putxinetlis negres, los fan ballar per passar la estona,



pero aixó sí, ningú s' cuida per res del barco ni de lligá un mal cap de corda; D. Joan tampoch dona cap disposició: béu rom, brinda pel plá de la Boqueria y després los envia á tots á dormir; já s' ho han guanyat ¡pobrets! velshiaqui lo que es el mon: un pobre mariner que feya de centinella ab lo fusell terciat, es á dir

l' únich que treballaba de mariner en tot lo barco, me l' hi ventan punyalada per darrera y m' el deixan allí estirat: potser per ell varen dir que, del trevall ne vé l' descans. Los altres dormen y dormen mentres lo barco s' enfonza.... vostés diran: ¡véu com també tenen lo seu cástich per ganduls? no senyors: perquè quan lo barco s' en vá á can Pistras (d' Africa,) se salvan quasi bé tots los que tenian culpa.

Sembla que fá calor! quin desert mes.... desert!; quant donaria un gomós que m' el plantessin allí l' mitj, pera poguer tornar á can l' libre!

Surten los salvats, uns tal com som, altres disfressats, y fan allí gatadas com uns gats: lo Sr. Joan, rataplán, catalán, te cara de galán, però un canguelo molt impropí d' un marino y un catalá; en fi, que passi: més que no 'ns alabin tant y no 'ns posin tant per dessota las solas: no he vist tipo més bilingüe en má vida: parla poch y malament; una de las ocurréncias millors que té es dir: *altra feyna hi há.*



Bueno; després surt un coro de vigilants de primera ab xusso, barretina y tot; s' quedan parats perquè prenen per altre al grupo dels poruchs tot pensant si serán matuters....! no sé com acabaria alló si no surt un quefa, Kurucucú, andalús renegat, que no renega però los salva, fentlos perdre l' rellotje, l' ullera y 'ls quartos.

Arriban al fi á la Córta, bó y espatarrats; allí surten com ninots d' una capsa, 'ls ministres y las nenas; ¡ahont dimontri s' habian amagat!

Lo rey vell s' troba donchs ab dos ministres y dugas nenas; y no s' en hi gira poca de feyna! Per fi tot se desenlassa y s' emportan lo traydor pera tallarli l' cap y lo ministre simpátich torna á estar en candelero. Lo rey s' enamora de la Morena, més aquesta s' estima més l' apaga-llums del seu ex-sagristá y lo despotá de Africa (ibon jar!) los deixa anar tan tranquils! Vaja que n' hi há poch de sultans tan acomodo!

Veuhem com tot s' arregla en lo mon! fins ballant y tot; surten á coronar á la nena per lo bé que ha cantat la cansoneta del barco, lo rey vell se posa á la nova reineta á la falda com si fossen parents, y tothom tan tranquil y content! es un país de cucanya! Més no s' pot negar qu' es un país molt ben posat en música!

Una vegada era un rey que demanava una sóta....

Aquí tenen á Karravión, despotá africá empeltat de parisién, y á tots los seus súbdits nous y vells: potser fins D. Joan per sa valentia arribará á general negre; los salvatjes de la Oceania que surten en un país africá ballan y ballan, los trompeters toca que toca; los vigilants remenan los xussos, los alabarderos s' en ván al plá de la Boqueria y

per acabar ab gala creman los tochs de Bengala.

Tic-Tac.

NOSTRE RETRATO

Lo de una altra paysana y també artista de porvenir es lo que publiquem avuy. Nos referim á la deixepia del eminent mestre Goula, senyoreta Dolors Mata la qui dotada de una bonica veu, y molt estensa, principalment en las notas graves, fou causa de que logrés una notable acullida en lo dia de son *debut* en lo Liceo y ab la ópera *Cármén* á pesar del desgraciát conjunt artistich que l'acompanyá.



PRINCIPAL

Es de tot punt digne de elogi la Companyia infantil que actua en aquest teatro baix la experta direcció del mestre Sr. Bosch, posant en escena 'l repertori sarzuelesch mes conegut y per lo tant mes propens á coneixer en sa execució lo póch éxit. Però rés de aixó passa ab los diminuts artistes, puig tant en las representacions de *La Diva*, *Certamen Nacional*, *Ya somos tres* y *La Gran via*, que han donat fins avuy, lluheixen sas facultats mímicas y vocals d' un modo admirable, ab un gust y una sombra hasta allá (en proporció á sas edats, puig fins n' hi ha algun de 4 anys) conquistantse grans aplausos y elogis del públich.

Los felicitem y ab ells al sobredit mestre Sr. Bosch, per haber sortit tan be en la ensenyansa de aquestos artistes aplaudits per tot hont han lluit sas tendras qualitats.

LICEO

A pesar de las esperansas concebudas en la Sra. Bulicioff ab la inesperada representació de la protagonista *Aida* y las del Sr. Ughetto por haber desempenyat ab sens igual maestría lo Telramondo de *Tanhäusser*, la ópera *L' Africana*, confiada á aqueixos artistes obtingué un éxit desgraciát, salvantse sols del naufragi lo tenor Sr. Lucignani que fou aplaudit en alguns passatjes y molt particularment en la romanza *O paradiso* del quart acte, que 's veje obligat á repetir.

En representacions succesivas s' ha observat millor conjunt, notantse per lo tant mes satisfacció en la concurréncia, que prodigá per tal motiu alguns aplausos.

Pera debut de la Sra. Borghi-Mamo se doná la ópera *Lucrezia Borgia*, la que sigué calurosament aplaudida en los duos del primer y quart actes y *duettino* del tercer, per la magistral interpretació que doná á la protagonista aixis com per conservar encare aquella veu tan preciosa y estensa que li ha admirat nostre públich en temporadas anteriors.

Molt bé l'acompanyaren la Sra. Monti-Baldini en son personatge y los Srs. Lucignani y Meroles aixis com lo mestre Goula que ab sa batuta despertá l' ensopiment característich en lo present any, en coros y orquesta.

La empresa atenentse al compromís que té ab la Junta

de propietaris, de estrenar una ópera nova, activa los ensajos de la del mestre Glinka, titulada: *Vita per lo Czar*, qual estreno probablement tindrà lloch á últims del present mes.

CIRCO BARCELONÉS

Desde dilluns permanece tancat. La empresa anunciá que per causa d' alguns desperfectes en lo *buque* s' tenia que fer algun dia de festa. Celebrarém se recompongui degudament lo dit *buque*, no fós cas que de la noche á la mañana naufragués y per lo tant se 'n anés á pico.

Molt será que no hi haji un *busilis* amagat.

NOVEDATS

Dimecres de la setmana passada va estrenarse *La germana gran*, comédia catalana, vegentse 'l teatro molt concorregut de escullit auditori que ab ánsia esperava veurer l' estreno d' una obra que tant y tant s' habia fet coneixer en periódichs y cartells, anunciantse.

La última obra del Sr. Llanas, es, com totas las sévas, esmaltada de acudits que fan passar un bon rato al públich però també com totas las sévas, té un argument altament senzill, de aquells que podrian desarrollarse en menos actes. En *La germana gran* hi han tipos molt ben dibuixats, alguns amotllats del natural, però també n' hi ha altres que algun cop ixen del circuit á que deurian tancar-se, com per exemple la mateixa protagonista y 'l jove advocat.

Casi totas las escenas de l' obra resultan cómicas y sols una perteneix, en part, al género sério; la última del segon acte qu' és verdaderament de efecte y per lo perillosa podia comprométre al autor.

En la execució van distingirshi las Sras. Palá y Parrenyo, Srta. Roca, y Srs. Bonaplata, Goula, Guitart y Esteve, que tingueren de presentarse al palco escénich junt ab l' autor.

Pera avuy está anunciada una funció de honor al autor de *La Payesa del Montseny*, Sr. Moreno Gil, ab la 28 representació de aquesta aplaudida obra.

TIVOLI

[*Karravió!*] es lo titol d' un viatge cómich-lírich estrenat ab éxit escás en aquest teatro durant la passada setmana. La lletra de la obra es sumament mansa, no aixís la música, puig en alguns números s'acreditá lo mestre Gassola de ser un entés compositor. Entre las pessas mes notables, sobresurten un' *aria* en lo primer acte que cantá molt bé la nena Perez Cabrero, y en lo segon una preciosa barcarola, y danzas finals.

En quant á son argument debém dir que tanca reminiscéncias de altres viatjes bufos escrits ab mes sombra, y que dona lloch á tractarho en guassa, parodiantho un xich, com aixís ho fém en altre puesto del periódich.

Los artistes en la execució estigueren insegurs, distingintse sols la Sra. Mateu, nena Perez Cabrero y los Srs. Colome, Gil y Guardia.

La obra per part de la Empresa ha sigut presentada á la altura de la lletra, aixó es, tot lo *magre* possible, per lo que creyém que no se sostindrà molt temps en los cartells.

CIRCO EQUESTRE

La coneguda pantomima infantil *Cendrillon* ha sigut reproduhida ab lo titol de *El jardin encantado*, habent agradat moltissim per la propietat ab que ha sigut presentada, celebrantse en la escena de presentació de personatjes la rebuda afectuosa que 's fan los soberans de Alemania, Austria é Italia, aixís com també la de Russia y Fransa.

Es un acudit que dat l' estat en que actualment se troban las nacions europeas, sigué molt celebrada per lo oportuna.

UN CÒMICH RETIRAT.



LA COMPRA



Lo senyoret me vol quartos,
l' amo 'm vol veure elegant,
y la senyora 'm diu sempre
que no veu los comptes clars.

A. Jiguer



—Me has de dar para pitillos
sinó 'ls sigrons se indisponen.
—Sempre 'm surts ab los sigrons
y m' embolicas los comptes!



Los bons talls haig d' escullí
pel restaurant y per mí.



Dos sastres de Rembeiro 's disputaren sobre qui feya més bé la roba; de las paraulas varen passá á las obras y un dels dos va resultá mort per l'altre.

Encara que 'l matador va fugir, molt serà que no caigui en las mans de qui li fassi compendre que no es aquesta la manera de lliurarse de la competència.

En un poble de la provincia de Murcia hi ha un apòsto^l ó il-luminat, que enganya á aquells vehins dihent que sosté comunicació directa ó frequent ab una porció de Sants com son Sant Rafel, Sant Gabriel, Santa Teresa y altres.

Si fós á Barcelona; diriam que se 'l posés en comunicació ab Sant Gayetano, portantlo al edifici dels jutjats, perquè d' allí passés á un altre edifici ahont deurian estar tots los embaucadors.

En la funció que en honor á Santa Bárbara celebravan los artillers en l' iglesia de la Magdalena, de Sevilla, estava il-luminat ab llum Drumont lo temple de la Santa y va explotá la bomba carregada d' hidrógeno per alimentar aquesta llum.

¡Póden contar, entre la numerosa concurrència, si n' hagué d' invocacions á la Patrona del díal

Afortunadament no va haberhi mes que sustos y desmayes.

Lo president dels Estats-Units, té á la séva secretaría una senyoreta, Miss Sanger, que escriu de 70 á 80 cartas diarias. Per terme mitj escriu 45 paraulas per minut.

Com que diguessem, una máquina d' escriure,

Los empleats de l' estació de Brusselas, varen trobá un home dintre de una caixa, que había fet lo viatge desde Amsterdam á aquella ciutat; es dir había estat encaixonat 48 horas. Al obrir la caixa, s' alsá cridant; ¡viva Bèlgica! ¡viva Fransa!

Devant del comissari de policia, manifestá que un altre company seu viatjava en las mateixas condicions cap á París, lo qual efectuavan per una juguesca.

Que es una juguesca ben tonta aixó de ferse tractar d' equipatje!

Ha mort en Fez, á l' edat de 90 anys un *santon* anomenat Sidi-Hamedi, que may había donat á guanyar un xavo á cap sastre, perquè tota la seva vida ha anat ab lo vestit del moment en que va néixer.

Lo sultan, en proba de lo que era respectat Sidi-Hamedi, li ha fet construir un mausoleu que perpetue la seva memòria.

Atesa l' edat á que ha arribat aquest subjecte, 'ns cap lo dupte de si l' anar vestit escursa la vida.

La frecuencia en que 's realisan desafios, ha renovat l' idea de proposar la reforma del códich penal, fent mes severas las penas contra 'ls que 's desafian.

Desde 'l moment que 'l desafio está inclós com un fet penable en lo códich penal, es un delicte. A tothom de que se sab que ha comés un delicte, se 'l castiga. ¿Perqué no 's castiga als que se sab que s' han desafiats?

No hi ha mes rahó que la del «perqué no».

A Lleyda, en lo passat mes de Novembre s' han embargat 1.769 fincas per no haber pagat la contribució 'ls seus propietaris.

Unit aquest número al de que habiam donat compte temps enrera de fincas que en aquella provincia 's trobavan en lo mateix cas, creyém que aviat no hi haurá fincas á Lleyda sense embarg de l' Hicenda pública.

Se suposa que 'l prímpcep Jordi de Gales té una tifoidea de resultas d' haber menjat ostras á Dublín y un físich irlandés diu, que no las ostras sino algun procediment que alguna vegada s' ha empleat per trasportarlas frescas, pot produhir la tifus.

Bó sería que 's digués en que consisteix aquest pernicios procediment, perquè 's prohibís lo seu ús, sino podém envenenarnos ab la mejor tranquilidad.

De retorn de Saragossa, hont ha cantat algunas óperas ab gran aceptació, ha permanescut un sol día entre nosaltres, lo celebrat tenor senyor Angioletti, paysá y amich nostre, que ha marxat cap á Turín (Italia), en qual teatro Reggio ha sigut escripturat.

En lo domicili de nostre particular amich D. S. Gomila lo divendres últim s' hi celebrá una vetllada literaria musical de carácter íntim, que proporcioná á la distingida concurrència algunas horas agradables.

Lo distingit baritono catalá d' ópera Sr. Pipo-Conti, acompanyat al piano per lo no menos distingit pianista Sr. Estradés, cantá algunas *romanzas* que foren aplaudidísimas tant per lo mérit del cantant com per lo del pianista, aixis com també amenisaren molt la festa llegint preciosas poesias originals los reputats poetas Srs. Gomila, Perpigná García, Ayné Rabell y altres, que 's trobavan allí reunits. La Srta. Serrano ab un gust exquisit y sentiment, doná lectura de treballs dels millors poetas, vegentse altament aplaudida y felicitada.

La vetllada termená ab lo consebut ball de saló, però avans lo duenyo de la casa y sa amable esposa obsequiaren á la concurrència ab un espléndit y ben servit *lunch*, abundant en ell los brindis humorístichs y animadas conversas.

Que per molts anys puga nostre amich Gomila celebrar eixas festas agradosas.

Per motiu de la festa de la setmana entrant, lo próxim número sortirá dimars día 22 del corrent, ab xispejant text y grabats alusius á las Pasquas de Nadal.





Un vehí d' Alhancin ha mort de resultas d' unas mossegadas que li doná 'l seu ase.

De manera, que 'ls ases també 's valen de las armas dels gossos, y aquestos no pòden valerse de la recíproca, perquè un gós á còssas, no pot matá á ningú.

S' ha condemnat á un ex-director de la presó de Sant Agustí, de Valencia, perquè permetia que 's jugués á jochs prohibits, dintre del establiment.

Aixó de malejar mes als que ja están malejats, es un delict doble, que mereix la dobla pena de pèrdua del empleo y càstich. Ab aixó, que no 's queixi 'l complascent ex-director.

L' administrador subaltern d' Arcos, provincia de Cádiz, ha desaparegut. Per no pèrdres, se 'n ha anat en companyia de 20.000 pessetas.

La noblesa de Sant Petersburg, ha donat un ball de trajos d' època á benefici de las víctimas de la fam d' aquell país, en lo qual hi assistiren lo Czar y la familia imperial. Los trajos eran esplèndits y 'l premi ofert al millor d' ells, se doná á una primpcesa que anava vestida d' «alianza franco-russa». Al entregarli 'l premi, 'ls concurrents cantaren l' himne del país y la Marsellesa.

Se veu que aixís com los francesos saludavan als que portavan petaca de pell de Rússia, 'ls russos están disposats á aplaudir als que menjan préssechs gabatxos.

Segons lo *Corriere de Nápoli*, lo novelista Erkman y 'ls hereus de Chatrian, autors de la novela *L' amich Fritz*, d' ahont está tret lo llibreto de l' ópera de 'n Mascagni, han prohibit la venda de la partitura d' aquesta y dels trossos cedits al editors de música de París, de tots los departaments francesos, per haberse publicat sense la autorisació que las lleys exigeixen per la propietat literaria. Los reclamants, ab los quals no s' ha volgut entendre l' editor Sonzogno, reclaman tots los beneficis que pot produhir l' ópera y un anticipo de 50.000 franchs sobre aquestos beneficis.

De totas maneres una lleugeresa pot portar molts mals de cap al editor italiá.

AVIS IMPORTANT

En la acreditada litografia de RIBERA Y ESTANY, 5, Sant Ramón, 5, s' hi trovará un gran assortit de cromos pera felicitacions de Nadal, baix nous dibuixos alusius á carters, serenos, vigilants, cafeters, taberners, sabaters, forners, dependents del gas, perruquers, etcétera, etc.

BON GUST, ELEGANCIA Y BARATURA

TEATRO DE LAS DARRERIAS

FUNCIÓ DE RECORTS

1 Gran sinfonia *Las quatre estacions* del mestre En-guany.

2 La tarugada dels senyors Pantorrillas

LO SUFRAGI UNI-CONSERVADOR

ahont hi surten las eleccions de diputats de Gracia, Vich y altres punts; y las de regidors de Barcelona.

3 La tragèdia castellana-andalussa

LAS INUNDACIONES

ab decoracions de Consuegra y Almeria.

4 Las escenas ferroviarias

DESCARRILAMENTS Y XOQUES

degudas unas al descuit y otras á la poca vigilancia de las juntas ó concells.

5 La monomania universal

Los suicidis

en la que hi desempenyan los principals papers, un general, un banquer, varios artistas, etc., etc.

6 Acabará la funció ab la ridiculesa

LOS DEBATES

verificantse, á ciencia y paciencia de las autoritats dels corresponents paissos, actes penats per las lleys.

A las 7 de febra.

Entrada d' hivern.

NOTA: Se donarán sortidas d' any.

Telegramas

Cá la Ciutat 15.—La reforma de Barcelona, ha substituít á l' obra de la Seu. Lo dipòsit del reformador perilla, pero perillan mes los interessos dels propietaris.

BAIX ERAS.

Pavía 16.—Los galls 's preparan per anar á la ciutat dels comtes, perquè 'ls hi fassin los comptes. Ab aixó, preparin las graxoneras.

KI-KI-RI-KÍ.

Ajuntament 16.—Ha quedat sobre la taula un dictamen sobre la transferència de 200.000 pessetas per lo palau real del Parqne, que será un hermós capital mort, dels barceloníns.

MOSCA.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY

Redacció y Administració de LA TOMASA

Sant Ramón, 5.—BARCELONA

A CA 'N PARÈS



No t' ho miris tant; es un estudi del natural,
 que no hi entens res.
 —Vés si hi entench, que veig que va despullat
 y en lo temps que som me sembla que té fret.
 —¿En qué 't fundas?
 —¡Que 't diré...! En qué té pell de gallina.

ALMANACH DE LA TOMASA pera 1892

Está acabantse la magnífica y numerosa edició de aquesta obra, que conté treballs literaris de mes de 50 poetas y escriptors, bonichs grabats y reproduccions de la *flor y nata* de nostres primers pintors y dibuxants, elegant portada al cromo tirada á 12 tintas y un santoral complet costant tant sols

2 ralets